

# **Στρατηγικές της ΕΕ για τα νησιά και τις παράκτιες κοινότητες**

**Παπαδόπουλος Γεώργιος**

**Δ/ντης Τεχνικών Υπηρεσιών ΚΩ.Α.Ν. Α.Ε.**

- τα θετικά στοιχεία της νέας στρατηγικής,
- τα βασικά κενά ή αδύναμα σημεία της,
- τις προτεραιότητες που θεωρούνται κρίσιμες για τα ελληνικά νησιά,
- το κατά πόσο προβλέπονται επαρκή εργαλεία χρηματοδότησης και εφαρμογής,
- τις παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να αναληφθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το επόμενο διάστημα.

## **Συνολική εκτίμηση**

Η νέα δέσμη στρατηγικών είναι θετική και πολιτικά σημαντική, διότι για πρώτη φορά η Επιτροπή υιοθετεί δύο ειδικές στρατηγικές για τα νησιά και τις παράκτιες κοινότητες, με συντονισμένη προσέγγιση για την οικονομία, τη συνδεσιμότητα, την ενέργεια, το περιβάλλον, τη δημογραφία και την ασφάλεια. Η ίδια η Επιτροπή αναφέρει ότι οι στρατηγικές αφορούν περίπου 17 εκατ. κατοίκους σε περισσότερα από 4.000 κατοικημένα νησιά και 95 εκατ. κατοίκους κατά μήκος 70.000 χλμ. ακτογραμμής της ΕΕ.

Η βασική αδυναμία είναι ότι πρόκειται κυρίως για «μη νομοθετική ανακοίνωση της Επιτροπής» και όχι για δεσμευτικό κανονιστικό πλαίσιο ή νέο αυτοτελές ταμείο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να την αξιοποιήσει, αλλά πρέπει να πιέσει ώστε να μετατραπεί σε συγκεκριμένες δεσμεύσεις. Οι δεσμεύσεις αυτές πρέπει να αποτυπωθούν στο νέο ΠΔΠ 2028–2034, στα Εθνικά και Περιφερειακά Εταιρικά Σχέδια (ΕΠΕΣ), στον Ευρωπαϊκό Νόμο για τους Ωκεανούς (European Ocean Act), στον Νόμο για την Προσιτή Στέγαση (Affordable Housing Act), στις αναθεωρήσεις των κρατικών ενισχύσεων, στο Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (EU-ETS), στον Κανονισμό για τη χρήση ανανεώσιμων καυσίμων και καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στις θαλάσσιες μεταφορές (FuelEU Maritime) και στον Κανονισμό για τις Υποδομές Εναλλακτικών Καυσίμων (AFIR).

## **1. Θετικά στοιχεία της νέας στρατηγικής**

### **1.1. Ρητή αναγνώριση της νησιωτικότητας ως μόνιμου διαρθρωτικού μειονεκτήματος**

Η στρατηγική για τα νησιά πατάει ευθέως στο άρθρο 174 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναγνωρίζοντας ότι τα νησιά είναι περιοχές με σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά μειονεκτήματα που περιορίζουν την ανάπτυξη και την ανθεκτικότητά τους. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για την Ελλάδα, διότι μετατοπίζει τη συζήτηση από τη λογική «ειδικών εξαιρέσεων» στη λογική της μόνιμης εδαφικής διαφοροποίησης.

Ιδιαίτερα θετικό είναι ότι η Επιτροπή εισάγει ρητά την έννοια του «cost of insularity»: αυξημένο κόστος μεταφορών, μικρές αγορές, χαμηλότερες οικονομίες κλίμακας, μεγαλύτερο κόστος παροχής υπηρεσιών και ακριβότερη κατοικία. Η στρατηγική αναφέρει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, το κόστος μεταφορών μπορεί να υπερβαίνει τα ηπειρωτικά επίπεδα πάνω από 300%, οι δαπάνες τοπικής αυτοδιοίκησης ανά κάτοικο μπορεί να είναι 30% έως 50% υψηλότερες και οι τιμές κατοικίας 75% έως 130% υψηλότερες σε νησιωτικούς δήμους.

## **1.2. Ορθή διάρθρωση σε τέσσερις πυλώνες**

Η στρατηγική για τα νησιά οργανώνεται σε τέσσερις ουσιαστικούς πυλώνες:

- α) οικονομική ανάπτυξη / συνδεσιμότητα / ανταγωνιστικότητα / καινοτομία,
- β) ενεργειακή ασφάλεια / περιβαλλοντική προστασία / πράσινη μετάβαση / κλιματική ανθεκτικότητα,
- γ) κοινότητες / δημογραφία / ποιότητα ζωής και
- δ) ασφάλεια / ετοιμότητα κρίσεων. Η διακυβέρνηση λειτουργεί ως οριζόντιος παράγοντας.

Αυτή η αρχιτεκτονική καλύπτει τις βασικές ανάγκες των ελληνικών νησιών: μεταφορές, ενέργεια, νερό, κατοικία, στελέχωση, τουριστική πίεση και πολιτική προστασία.

## **1.3. Ισχυρή σύνδεση με τη συνδεσιμότητα και τις κρατικές ενισχύσεις**

Η στρατηγική αναγνωρίζει ότι η συνδεσιμότητα είναι το βασικότερο πρόβλημα των νησιών, λόγω του υψηλότερου κόστους μεταφορών, της κατακερματισμένης εφοδιαστικής αλυσίδας και των περιορισμένων εναλλακτικών διασυνδέσεων. Προβλέπει αξιοποίηση της πολιτικής συνοχής, του Μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη», της Ψηφιακής Ευρώπης (Digital Europe), επενδύσεις σε λιμένες, θαλάσσιες μεταφορές, ψηφιακές υποδομές και ηλεκτρικές διασυνδέσεις.

Ιδιαίτερα θετικό για την Ελλάδα είναι ότι η Επιτροπή αναφέρει ρητά το Μεταφορικό Ισοδύναμο (Greek Transport Equivalent Mechanism) ως σχήμα αντιστάθμισης υψηλότερου μεταφορικού κόστους για κατοίκους και επιχειρήσεις των ελληνικών νησιών, καθώς και τις Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος / Υποχρεώσεις Δημόσιας Υπηρεσίας / Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας για άγονες αεροπορικές και ακτοπλοϊκές γραμμές. Αναφέρει επίσης το GR-eco Islands ως πρωτοβουλία που πιλοτικά συνδυάζει ΑΠΕ, ηλεκτροκίνηση και ψηφιακή συνδεσιμότητα.

## **1.4. Σύνδεση νησιών και παράκτιων κοινοτήτων με τη γαλάζια οικονομία**

Η στρατηγική για τις παράκτιες κοινότητες έχει τρεις σαφείς στόχους: ευημερία, ανθεκτικότητα και βιωσιμότητα / ποιότητα ζωής. Αναγνωρίζει ότι η γαλάζια οικονομία της ΕΕ παράγει περίπου 263 δισ. ευρώ Μεικτής Προστιθέμενης Αξίας ετησίως, αλλά παραμένει υποχρηματοδοτημένη, ενώ η αλιεία, η υδατοκαλλιέργεια, ο παράκτιος τουρισμός, η βιοοικονομία, οι ΑΠΕ στη θάλασσα και τα λιμάνια μπορούν να δημιουργήσουν τοπικές θέσεις εργασίας.

Για τα ελληνικά νησιά αυτό είναι κρίσιμο, γιατί δίνει ευρωπαϊκή βάση για έργα και πολιτικές, όπως ο αλιευτικός τουρισμός, οι τοπικές αλυσίδες αξίας, τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ, η ήπια υδατοκαλλιέργεια, ο θαλάσσιος πολιτισμός, οι λιμενικές αναβαθμίσεις, ο έξυπνος τουρισμός και η γαλάζια βιοοικονομία.

### **1.5. Σαφής αναγνώριση της κλιματικής απειλής και της ανάγκης προσαρμογής**

Η στρατηγική για τις παράκτιες κοινότητες αναφέρει ότι χωρίς μέτρα μετριασμού και προσαρμογής, η ετήσια ζημία από παράκτιες πλημμύρες στην ΕΕ μπορεί να αυξηθεί από 1,25 δισ. ευρώ σήμερα σε 93 έως 961 δισ. ευρώ έως το τέλος του αιώνα, επηρεάζοντας 1,5 έως 3 εκατ. ανθρώπους. Παράλληλα, κάθε 1 δισ. ευρώ επένδυσης στην προσαρμογή μπορεί να μειώσει μελλοντικές ζημίες από πλημμύρες κατά 14 δισ. ευρώ. Αυτό είναι ισχυρό επιχείρημα υπέρ ειδικών κονδυλίων για αντιδιαβρωτικά έργα, φυσικές λύσεις, προστασία παράκτιων οικισμών, λιμένων, δικτύων ύδρευσης και κρίσιμων υποδομών στα νησιά.

### **1.6. Αναγνώριση του προβλήματος στέγασης**

Η στρατηγική για τις παράκτιες κοινότητες συνδέει ρητά την πίεση στη στέγαση με τον τουρισμό, τις βραχυχρόνιες μισθώσεις, τις δευτερεύουσες κατοικίες, τα κενά ακίνητα και την επενδυτική ζήτηση, παράγοντες που μπορούν να εκτοπίζουν τον μόνιμο πληθυσμό και τους εργαζομένους βασικών υπηρεσιών. Προβλέπει Νόμο για την Προσιτή Στέγαση, Πανευρωπαϊκή επενδυτική πλατφόρμα για οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση (Pan-European Investment Platform for affordable and sustainable housing), εφαρμογή του Κανονισμού για τις βραχυχρόνιες μισθώσεις από 20/05/2026, καθώς και χρηματοδοτική στήριξη για κοινωνική / προσιτή κατοικία.

Για τα ελληνικά νησιά αυτό είναι κομβικό, διότι χωρίς κατοικία δεν μπορούν να μείνουν γιατροί, δάσκαλοι, μηχανικοί, υπάλληλοι δήμων, εργαζόμενοι εστίασης/τουρισμού και νέοι κάτοικοι.

## **2. Βασικά κενά και αδύναμα σημεία**

### **2.1. Η στρατηγική δεν είναι δεσμευτικό νομικό εργαλείο**

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καταγράφει την πρωτοβουλία ως «μη νομοθετική». Αυτό σημαίνει ότι η στρατηγική από μόνη της δεν δημιουργεί άμεσα δικαιώματα χρηματοδότησης, ούτε υποχρεώνει τα κράτη μέλη να δεσμεύσουν συγκεκριμένους πόρους για νησιά. Η αξία της είναι κυρίως πολιτική, προγραμματική και ερμηνευτική.

### **2.2. Δεν υπάρχει νέο ειδικό «Ταμείο Νησιών»**

Παρότι αναφέρονται σημαντικά ποσά, δεν δημιουργείται αυτοτελές χρηματοδοτικό εργαλείο αποκλειστικά για νησιά. Για τα νησιά αναφέρονται τουλάχιστον 12,5 δισ. ευρώ σε στοχευμένες επενδύσεις της πολιτικής συνοχής 2021–2027, επιπλέον 1,6 δισ. ευρώ από την ενδιάμεση αναθεώρηση, περίπου 4,2 δισ. ευρώ από το πρόγραμμα «Horizon Europe» σε νησιωτικές περιφέρειες και τουλάχιστον 7,3 δισ. ευρώ στήριξης από την Ε.Τ.Επ. για την περίοδο 2023–2025. Αυτά είναι σημαντικά, αλλά είναι διάσπαρτα εργαλεία, όχι ενιαία νησιωτική γραμμή χρηματοδότησης.

Το ίδιο ισχύει για τις παράκτιες κοινότητες, με εργαλεία όπως η πλατφόρμα BlueInvest, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EMFAF), το επενδυτικό πρόγραμμα InvestEU, η Ε.Τ.Επ., το Horizon Europe, η Πολιτική Συνοχής, η Κοινή Αγροτική Πολιτική (CAP), το πρόγραμμα LIFE και η Σύμπραξη για μια Βιώσιμη Γαλάζια Οικονομία (Sustainable Blue Economy Partnership). Η Επιτροπή αναφέρει ότι τα εργαλεία BlueInvest / EMFAF / InvestEU, που αφορούν μέσα συμμετοχής ιδίων κεφαλαίων, στοχεύουν σε έως 1 δισ. ευρώ έως το 2028, ότι η Ε.Τ.Επ. επενδύει κατά μέσο όρο 2,6 δισ. ευρώ ετησίως σε γαλάζια οικονομία και παράκτια προστασία και ότι η Sustainable Blue Economy Partnership θα χρηματοδοτήσει πάνω από 450 εκατ. ευρώ έως το 2027. Όμως και εδώ δεν υπάρχει ειδικό, απλό, απευθείας προσβάσιμο εργαλείο για μικρούς νησιωτικούς δήμους.

### **2.3. Το «island-proofing» παραμένει ήπια δέσμευση**

Η στρατηγική αναγνωρίζει την ανάγκη για νησιωτικά ευαίσθητη χάραξη πολιτικής και αναφέρει ότι η Επιτροπή θα επιδιώκει να εντοπίζει νωρίς αν μια πρωτοβουλία έχει σημαντικές διαφοροποιημένες επιπτώσεις στα νησιά. Όμως αυτό δεν είναι ακόμη υποχρεωτικό «island impact assessment» με σαφή μεθοδολογία, δείκτες, όρια και διορθωτικά μέτρα. Για την Ελλάδα, αυτό είναι μεγάλο κενό, γιατί οι ενωσιακές πολιτικές που αφορούν το EU-ETS, το FuelEU Maritime, τα λιμάνια, την ενέργεια, τα απορρίμματα, τα ύδατα ή τις κρατικές ενισχύσεις μπορεί να έχουν δυσανάλογο κόστος στα μικρά νησιά.

### **2.4. Η κλιματική προσαρμογή αναγνωρίζεται, αλλά δεν υπάρχει ώριμος μηχανισμός έργων**

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι υπάρχουν σημαντικά επενδυτικά και πολιτικά κενά σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και ότι θα εξετάσει με την Ε.Τ.Επ. χαρτογράφηση επενδυτικών αναγκών για παράκτια προσαρμογή και τεχνική υποστήριξη μέσω του προγράμματος της Κοινής Βοήθειας για τη Στήριξη Σχεδίων στις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες (JASPERS) και άλλων εργαλείων. Αυτό είναι θετικό, αλλά παραμένει σε επίπεδο χαρτογράφησης / αντιστοίχισης και παροχής τεχνικών συμβουλών. Δεν προβλέπεται ακόμη ώριμος μηχανισμός τύπου «προμελέτη – ωρίμανση – χρηματοδότηση – υλοποίηση» για μικρούς δήμους με περιορισμένη τεχνική επάρκεια.

### **2.5. Η στέγαση αναγνωρίζεται, αλλά δεν υπάρχουν νησιωτικά εργαλεία ελέγχου της πίεσης**

Η στρατηγική συνδέει σωστά την πίεση στη στέγαση με τουρισμό και βραχυχρόνιες μισθώσεις, αλλά το βασικό ευρωπαϊκό εργαλείο για τις βραχυχρόνιες μισθώσεις αφορά κυρίως διαφάνεια, εγγραφή και ανταλλαγή δεδομένων. Δεν διαμορφώνεται ακόμη ειδικό πλαίσιο για νησιωτικές περιοχές με ακραίο πρόβλημα κατοικίας, ούτε δεσμευτικός μηχανισμός χρηματοδότησης κατοικιών για δημόσιους λειτουργούς και μόνιμους κατοίκους.

## **2.6. Υπάρχει κενό σε τοπικά δεδομένα και δείκτες**

Η στρατηγική για τις παράκτιες κοινότητες παραδέχεται ότι υπάρχουν σημαντικά κενά στη συλλογή τοπικών κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών δεδομένων. Η στρατηγική για τα νησιά ζητά περισσότερα αναλυτικά δεδομένα, ακόμη και κάτω από NUTS3 και σε επίπεδο Τοπικών Διοικητικών Μονάδων (LAU). Χωρίς τέτοια δεδομένα, τα μικρά νησιά κινδυνεύουν να «χάνονται» μέσα σε περιφερειακούς μέσους όρους, ιδίως σε περιφέρειες όπως το Νότιο Αιγαίο, η Κρήτη, τα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο.

## **3. Κρίσιμες προτεραιότητες για τα ελληνικά νησιά**

### **3.1. Συνδεσιμότητα όλο τον χρόνο και δίκαιο μεταφορικό κόστος**

Πρώτη προτεραιότητα πρέπει να είναι η διατήρηση και ενίσχυση της ακτοπλοϊκής και αεροπορικής συνδεσιμότητας, ιδίως για μικρά, απομακρυσμένα και διπλά νησιωτικά συμπλέγματα. Η στρατηγική αναγνωρίζει την Υποχρέωση Παροχής Δημόσιας Υπηρεσίας (PSO), την κοινωνική ενίσχυση μεταφορών, το Μεταφορικό Ισοδύναμο και ειδικές εξαιρέσεις σε EU - ETS / FuelEU Maritime / AFIR. Η θέση της Ελλάδας πρέπει να είναι ότι η πράσινη μετάβαση της ακτοπλοΐας δεν μπορεί να μετακυλιστεί μονομερώς στον κάτοικο ή στην τοπική επιχείρηση.

Πρακτικά, απαιτούνται πολυετείς συμβάσεις δημόσιας υπηρεσίας, αναβάθμιση μικρών λιμένων, ηλεκτροδότηση πλοίων από ξηράς όπου είναι τεχνικά εφικτό, πράσινα καύσιμα με τεχνολογική ουδετερότητα και όχι έμφαση μόνο στην ηλεκτροκίνηση, ειδική μέριμνα για μικρά πλοία και γραμμές χαμηλής εμπορικότητας.

### **3.2. Νερό, αφαλάτωση, επαναχρησιμοποίηση και διαχείριση απωλειών**

Η στρατηγική αναγνωρίζει ότι η λειψυδρία είναι ιδιαίτερο πρόβλημα ορισμένων νησιών και ότι απαιτούνται επενδύσεις σε βιώσιμη αφαλάτωση και σε οικονομίες αποδοτικής χρήσης των υδάτων, προσαρμοσμένες στην κλίμακα των νησιών. Για τα ελληνικά νησιά, ιδίως τα Δωδεκάνησα, τις Κυκλάδες, το Βόρειο Αιγαίο και τα μικρά νησιά, αυτό πρέπει να γίνει αυτοτελής χρηματοδοτική προτεραιότητα: μείωση διαρροών, ταμιευτήρες, ΑΠΕ για αφαλάτωση, επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υδάτων, τηλεμετρία και σχέδια διαχείρισης ξηρασίας.

### **3.3. Ενέργεια, αποθήκευση, διασυνδέσεις και ενεργειακές κοινότητες**

Η στρατηγική προβλέπει επέκταση της πρωτοβουλίας «Καθαρή Ενέργεια για τα Νησιά της ΕΕ» (Clean energy for EU islands) για την περίοδο 2027–2030, διάλογο με τα κράτη μέλη, πλατφόρμα διαχειριστών δικτύων για 100% ΑΠΕ και στήριξη ώριμων έργων μέσω της Πολιτικής Συνοχής. Για την Ελλάδα, η προτεραιότητα είναι να συνδεθούν οι ΑΠΕ με αποθήκευση, δίκτυα, αφαλάτωση,

ηλεκτροκίνηση, λιμενικές υποδομές και μείωση κόστους ζωής, όχι απλώς με παραγωγή ενέργειας.

### **3.4. Προσιτή κατοικία και συγκράτηση μόνιμου πληθυσμού**

Η στέγαση πρέπει να γίνει κεντρική νησιωτική πολιτική. Η στρατηγική αναγνωρίζει το πρόβλημα σε περιοχές υψηλής τουριστικής πίεσης και προβλέπει εργαλεία μέσω του «Νόμου για την Προσιτή Στέγαση», πλατφόρμας επενδύσεων και πόρων συνοχής. Για τα ελληνικά νησιά χρειάζονται ειδικά προγράμματα κατοικίας για γιατρούς, εκπαιδευτικούς, μηχανικούς, δημοτικούς υπαλλήλους, αστυνομικούς, λιμενικούς και εποχικούς εργαζόμενους, καθώς και αξιοποίηση δημοτικής γης ή ανενεργών δημοσίων ακινήτων.

### **3.5. Διοικητική και τεχνική ικανότητα μικρών νησιωτικών δήμων**

Η στρατηγική μιλά για ανάπτυξη ικανοτήτων μέσω των εργαλείων TAIEX-REGIO Peer2Peer, European Urban Initiative, Technical Support Instrument, JASPERS και τεχνική υποστήριξη για στρατηγικές και έργα. Για την Ελλάδα, αυτό πρέπει να μεταφραστεί σε πραγματικό μηχανισμό: κοινές τεχνικές υπηρεσίες, αναπτυξιακοί οργανισμοί με διευρυμένες αρμοδιότητες, τεχνική βοήθεια για ωρίμανση έργων, πρότυπα τεύχη, γρήγορη αδειοδότηση μικρών υποδομών και χρηματοδότηση μελετών.

### **3.6. Κλιματική ανθεκτικότητα, διάβρωση και προστασία παράκτιων οικισμών**

Η παράκτια διάβρωση, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, οι πλημμύρες, η υφαλμύρωση και οι καταιγίδες αναφέρονται ως κεντρικοί κίνδυνοι. Τα ελληνικά νησιά χρειάζονται τοπικά σχέδια κλιματικής ανθεκτικότητας ανά οικισμό και όχι μόνο γενικές μελέτες σε επίπεδο περιφέρειας. Προτεραιότητα πρέπει να έχουν λιμάνια, παραλιακοί δρόμοι, βιολογικοί καθαρισμοί, δίκτυα ύδρευσης, αφαλατώσεις, σχολεία, Κέντρα Υγείας/Περιφερειακά Πολυδύναμα Ιατρεία, αρχαιολογικοί και πολιτιστικοί χώροι.

### **3.7. Τουρισμός με φέρουσα ικανότητα και διαφοροποίηση εισοδήματος**

Η στρατηγική ορθά αναγνωρίζει ότι ο υπερτουρισμός αυξάνει την εποχικότητα, τη συμφόρηση, την πίεση σε υποδομές και το στεγαστικό πρόβλημα. Για τα ελληνικά νησιά απαιτούνται δείκτες φέρουσας ικανότητας, ρύθμιση χρήσεων, ενίσχυση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και σύνδεση τουρισμού με την τοπική παραγωγή, την αλιεία, τον πολιτισμό και το φυσικό περιβάλλον.

## **4. Επάρκεια χρηματοδοτικών και εφαρμοστικών εργαλείων**

Η απάντηση είναι ότι υπάρχουν πολλά εργαλεία, αλλά δεν είναι ακόμη επαρκώς δεσμευτικά, απλά ή στοχευμένα για τα μικρά ελληνικά νησιά.

**Θετικά,** η στρατηγική καταγράφει σημαντικές διαθέσιμες πηγές: Πολιτική Συνοχής, Interreg, CEF, Ψηφιακή Ευρώπη, CAP, EMFAF, LIFE, Horizon Europe, BlueInvest, InvestEU, Ε.Τ.Επ., JASPERS, TSI, Social Climate Fund και μελλοντικό Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας. Για τα νησιά αναφέρονται τουλάχιστον 12,5 δισ. ευρώ στοχευμένων επενδύσεων την περίοδο 2021–2027 και 1,6 δισ. ευρώ ανακατευθύνσεις από την ενδιάμεση αναθεώρηση προς ανταγωνιστικότητα / απανθρακοποίηση, ασφάλεια, κατοικία, ύδατα και ενεργειακή μετάβαση.

**Αρνητικά,** τα εργαλεία είναι πολυδιασπασμένα. Μικροί δήμοι χωρίς τεχνική υπηρεσία δεν μπορούν εύκολα να ωριμάσουν έργα, να συνδυάσουν Επιχορήγηση + Δάνειο, να αξιοποιήσουν χρηματοδοτήσεις από InvestEU ή Ε.Τ.Επ., ούτε να παρακολουθήσουν πολύπλοκες προσκλήσεις. Η ίδια η στρατηγική παραδέχεται ότι η επιτυχία θα κριθεί από τα μελλοντικά Εθνικά και Περιφερειακά Εταιρικά Σχέδια (ΕΠΕΣ) και από το νέο ΠΔΠ 2028–2034. Άρα η χρηματοδότηση δεν είναι αυτόματη. Θα εξαρτηθεί από το αν η Ελλάδα θα ενσωματώσει ειδικές νησιωτικές προτεραιότητες στα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα.

Η ορθή θέση για ελληνική παρέμβαση είναι να ζητηθεί ειδική νησιωτική στόχευση και δέσμευση πόρων (ring-fencing) στο ΠΔΠ 2028–2034, ειδικό κεφάλαιο για νησιά στα Εθνικά και Περιφερειακά Εταιρικά Σχέδια, απλουστευμένη τεχνική βοήθεια για μικρούς δήμους και δυνατότητα χρηματοδότησης μικρών αλλά κρίσιμων υποδομών χωρίς υπερβολικό διοικητικό βάρος.

## **5. Παρεμβάσεις που μπορεί να αναλάβει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**

### **5.1. Ίδια έκθεση πρωτοβουλίας με σαφείς δεσμεύσεις**

Η Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης REGI του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχει ήδη ζητήσει εξουσιοδότηση για «έκθεση ιδίας πρωτοβουλίας», με αντικείμενο την ενίσχυση της Πολιτικής Συνοχής για νησιά και παράκτιες περιοχές. Η έκθεση αυτή πρέπει να απαιτήσει συγκεκριμένα: δεσμευμένη χρηματοδότηση, υποχρεωτικό island-proofing, ειδικά κριτήρια για μικρά και διπλά νησιωτικά συμπλέγματα, και ετήσια παρακολούθηση εφαρμογής.

### **5.2. Πίεση στο ΠΔΠ 2028–2034 για ειδική νησιωτική προτεραιότητα**

Το Κοινοβούλιο πρέπει να ζητήσει στο νέο ΠΔΠ ειδικό χρηματοδοτικό παράθυρο ή υποχρεωτική προτεραιότητα για νησιά και παράκτιες κοινότητες μέσα στην πολιτική συνοχής, το CEF, το EMFAF, το LIFE, το Horizon Europe και το European Competitiveness Fund. Η στρατηγική ήδη αναφέρει ότι το νέο ΠΔΠ και τα Εθνικά και Περιφερειακά Εταιρικά Σχέδια είναι η βασική ευκαιρία για επενδύσεις τοπικής ανάπτυξης στα νησιά.

### **5.3. Υποχρεωτική «Αξιολόγηση Επιπτώσεων στα Νησιά» (Island Impact Assessment - IIA) σε κάθε σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία**

Το Κοινοβούλιο πρέπει να ζητήσει να γίνει δεσμευτικό το island-proofing. Δηλαδή κάθε νέα ή αναθεωρούμενη πολιτική σε μεταφορές, ενέργεια, EU - ETS, FuelEU, απόβλητα, ύδατα, τουρισμό, κρατικές ενισχύσεις και ψηφιακές υποδομές να συνοδεύεται από ειδική ανάλυση επιπτώσεων για νησιά και μικρά νησιά. Η σημερινή διατύπωση της Επιτροπής είναι θετική αλλά ήπια, καθώς μιλά για προσπάθεια εντοπισμού διαφοροποιημένων επιπτώσεων στο πλαίσιο της βελτίωσης της νομοθεσίας.

### **5.4. Παρεμβάσεις στις αναθεωρήσεις EU - ETS, FuelEU Maritime, AFIR και κρατικών ενισχύσεων**

Η στρατηγική προβλέπει ότι η Επιτροπή θα εξετάσει τις νησιωτικές ιδιαιτερότητες στις αναθεωρήσεις των κανονισμών EU - ETS, FuelEU Maritime, AFIR, καθώς και στο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων. Το Κοινοβούλιο πρέπει να ζητήσει συγκεκριμένες εγγυήσεις: τη μη αύξηση του κόστους ζωής λόγω πράσινης μετάβασης, τη δυνατότητα διατήρησης / επέκτασης Υποχρέωσης Παροχής Δημόσιας Υπηρεσίας, την ενίσχυση πράσινου στόλου άγονων γραμμών, την προστασία μικρών λιμένων και την τεχνολογική ουδετερότητα για καύσιμα / ηλεκτροκίνηση.

### **5.5. Ειδικές τροπολογίες στο Ευρωπαϊκό Νόμο για τους Ωκεανούς**

Στον υπό διαμόρφωση Ευρωπαϊκό Νόμο για τους Ωκεανούς, το Κοινοβούλιο μπορεί να ζητήσει δεσμευτική συμμετοχή νησιωτικών και παράκτιων δήμων στον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, στις προστατευόμενες περιοχές, στις συγκρούσεις χρήσεων μεταξύ τουρισμού, αλιείας, ΑΠΕ και προστασίας φύσης, καθώς και στα σχέδια κλιματικής προσαρμογής. Η στρατηγική προβλέπει ότι στην αναθεώρηση του πλαισίου του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού μέσω του Ocean Act θα δοθεί προσοχή στις ανάγκες των παράκτιων κοινοτήτων.

### **5.6. Νησιωτική διάσταση στο Νόμο για την Προσιτή Στέγαση**

Το Κοινοβούλιο πρέπει να επιδιώξει ρητή πρόβλεψη για νησιωτικές και τουριστικά πιεσμένες περιοχές στον Νόμο για την «Προσιτή Στέγαση». Η βάση υπάρχει ήδη, καθώς η στρατηγική αναγνωρίζει ότι βραχυχρόνιες μισθώσεις, δευτερεύουσες κατοικίες και τουριστική ζήτηση πιέζουν τη στέγαση και μπορούν να εκτοπίσουν κατοίκους και βασικούς εργαζόμενους.

### **5.7. Ετήσιος έλεγχος εφαρμογής με δείκτες**

Η Επιτροπή αναφέρει ότι η πρόοδος θα μέσω του πίνακα παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τους Ωκεανούς (EU Ocean Pact dashboard) και της έκθεσης για την πορεία του Συμφώνου για τους Ωκεανούς (State of the Ocean Pact Report). Το Κοινοβούλιο πρέπει να απαιτήσει ειδικούς δείκτες για νησιά: κόστος μεταφοράς, χρόνο πρόσβασης σε νοσοκομείο, εκπαίδευση και διοίκηση, τιμή κατοικίας προς εισόδημα, διαθέσιμο νερό, ενεργειακό κόστος,

εποχικότητα απασχόλησης, πληθυσμιακή μεταβολή, έργα κλιματικής προσαρμογής και διοικητική ικανότητα δήμων.

## **6. Προτεινόμενη θέση για τα ελληνικά νησιά**

Η ελληνική θέση θα μπορούσε να διατυπωθεί ως εξής:

Η στρατηγική της ΕΕ για τα νησιά και τις παράκτιες κοινότητες είναι σημαντικό βήμα, επειδή αναγνωρίζει για πρώτη φορά, ενιαία και τεκμηριωμένα, τη νησιωτικότητα, το κόστος απομόνωσης, τη συνδεσιμότητα, την κλιματική τρωτότητα, το στεγαστικό πρόβλημα και την ανάγκη ειδικής διακυβέρνησης. Ωστόσο, για να έχει πραγματικό αποτέλεσμα στα ελληνικά νησιά, πρέπει να συνοδευτεί από δεσμευτικούς πόρους, υποχρεωτικό island-proofing, ειδικά κριτήρια για μικρά και διπλά νησιωτικά συμπλέγματα, απλούστερη τεχνική βοήθεια και συγκεκριμένες παρεμβάσεις σε μεταφορές, νερό, ενέργεια, στέγαση, διοικητική ικανότητα και κλιματική ανθεκτικότητα.

Τα συμπεράσματα της Επιτροπής συνοψίζουν ορθά τη βασική πολιτική κατεύθυνση — ανθεκτικές παράκτιες κοινότητες, γαλάζια οικονομία, προσιτή κατοικία, κλιματική προσαρμογή και τέσσερις πυλώνες για τα νησιά — **αλλά η κρίσιμη μάχη θα δοθεί πλέον στη μετατροπή της στρατηγικής σε χρηματοδοτούμενα και μετρήσιμα προγράμματα.**

### **Ειδική πρόταση της Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών του ΚΩ.Α.Ν. Α.Ε.:**

#### **Φέρουσα Ικανότητα, ICZM και νησιωτικά παρατηρητήρια**

Η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για τα νησιά και τις παράκτιες κοινότητες πρέπει να εφαρμοστεί μέσω ολοκληρωμένων νησιωτικών σχεδίων φέρουσας ικανότητας, σχεδίων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιας Ζώνης (ICZM) και μόνιμων νησιωτικών παρατηρητηρίων, ώστε κάθε νησί να διαθέτει τεκμηριωμένα δεδομένα, δείκτες πίεσης, αποτυπωμένες επενδυτικές ανάγκες και ώριμο χαρτοφυλάκιο έργων προς χρηματοδότηση.

Η στρατηγική για τις παράκτιες κοινότητες επισημαίνει ρητά ότι δεν μπορεί να υπάρξει ενιαία λύση για όλες τις περιοχές, διότι οι παράκτιες κοινότητες έχουν διαφορετική γεωγραφία, περιβάλλον, διακυβέρνηση, πολιτισμό και δημογραφικά χαρακτηριστικά. Γι' αυτό ζητά τοπικά σχεδιασμένες και τοπικά εφαρμοζόμενες αναπτυξιακές στρατηγικές. Αυτή είναι ακριβώς η λογική μιας ολοκληρωμένης μελέτης φέρουσας ικανότητας και ICZM ανά νησί.

Η στρατηγική για τα νησιά ζητά επίσης περισσότερα και πιο λεπτομερή δεδομένα, ακόμη και κάτω από το επίπεδο NUTS3, καθώς και δείκτες προσβασιμότητας, ώστε οι πολιτικές να

στοχεύουν καλύτερα στις πραγματικές ανάγκες των νησιών. Ζητά, επίσης, τεχνική υποστήριξη για στρατηγικές ανάπτυξης και χωρικά σχέδια των νησιών, καθώς και ειδικά μέτρα στα μελλοντικά Εθνικά και Περιφερειακά Εταιρικά Σχέδια.

### 1. Η φέρουσα ικανότητα πρέπει να νοηθεί ευρύτερα, όχι μόνο τουριστικά

Για τα ελληνικά νησιά δεν αρκεί μια στενή «τουριστική φέρουσα ικανότητα» που μετρά μόνο κλίνες, αφίξεις και επισκέπτες. Χρειάζεται **ολοκληρωμένη νησιωτική φέρουσα ικανότητα**, δηλαδή αξιολόγηση του συνολικού ορίου αντοχής του νησιού.

Θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

| Πεδίο                | Τι πρέπει να μετράται                                                                                  |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Τουρισμός            | αφίξεις, διανυκτερεύσεις, κλίνες, ημερήσιοι επισκέπτες, κρουαζιέρα, εποχικότητα                        |
| Υδρευση              | επάρκεια νερού, αφαλάτωση, διαρροές, ζήτηση αιχμής, αποθήκευση                                         |
| Αποχέτευση           | δυναμικότητα ΕΕΛ (Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων), δίκτυα, βόθροι και διάθεση επεξεργασμένων λυμάτων |
| Απόβλητα             | παραγωγή απορριμμάτων ανά περίοδο, ανακύκλωση, μεταφορές, ΧΥΤΑ/ΣΜΑ                                     |
| Ενέργεια             | αιχμές ζήτησης, ΑΠΕ, αποθήκευση, διασύνδεση, ενεργειακό κόστος                                         |
| Μεταφορές            | λιμάνια, αεροδρόμια, οδικό δίκτυο, στάθμευση, δημόσια συγκοινωνία                                      |
| Στέγαση              | διαθέσιμη κατοικία, βραχυχρόνια μίσθωση, κατοικία εργαζομένων, δημόσιων λειτουργιών                    |
| Περιβάλλον           | Natura, παράκτια διάβρωση, παραλίες, θαλάσσια οικοσυστήματα, προστατευόμενες περιοχές                  |
| Κλιματικός κίνδυνος  | πλημμύρες, ξηρασία, καύσωνες, άνοδος στάθμης θάλασσας, υφαλμύρωση                                      |
| Κοινωνικές υπηρεσίες | υγεία, εκπαίδευση, διοικητικές υπηρεσίες, πολιτική προστασία                                           |
| Δημογραφία           | γήρανση, εποχικός πληθυσμός, μόνιμος πληθυσμός, φυγή νέων                                              |

Αυτό συνδέεται άμεσα με τη στρατηγική, γιατί η Επιτροπή αναγνωρίζει ως προβλήματα των νησιών τη συνδεσιμότητα, το κόστος νησιωτικότητας, τη στέγαση, το νερό, την ενέργεια, την κλιματική ανθεκτικότητα, την ασφάλεια και την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

## **2. Το ICZM είναι το θεσμικά ισχυρότερο πλαίσιο για αυτή τη σύνδεση**

Το ICZM, δηλαδή η Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης, αποτελεί ιδανικό εργαλείο για τα νησιά, γιατί κάθε νησί είναι από τη φύση του ενιαίο σύστημα ξηράς – θάλασσας. Το Πρωτόκολλο ICZM της Μεσογείου ορίζει την παράκτια ζώνη ως περιοχή όπου αλληλεπιδρούν το θαλάσσιο και το χερσαίο τμήμα, μαζί με τις ανθρώπινες κοινότητες και τις κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες. Ορίζει, επίσης, την ICZM ως δυναμική διαδικασία βιώσιμης διαχείρισης και χρήσης των παράκτιων ζωνών, η οποία λαμβάνει υπόψη την ευπάθεια των οικοσυστημάτων, τις χρήσεις, τις αλληλεπιδράσεις και τις επιπτώσεις σε ξηρά και θάλασσα.

Ακόμη σημαντικότερο είναι ότι το ίδιο το Πρωτόκολλο ICZM μιλά ρητά για φέρουσα ικανότητα. Προβλέπει ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη υδρολογικά, γεωμορφολογικά, κλιματικά, οικολογικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά συστήματα, ώστε να μη γίνεται υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας της παράκτιας ζώνης.

Άρα, για τα ελληνικά νησιά, η μελέτη φέρουσας ικανότητας δεν είναι απλώς ένα τουριστικό ή αναπτυξιακό εργαλείο. Μπορεί να παρουσιαστεί ως **εξειδίκευση της ICZM σε νησιωτικό επίπεδο.**

## **3. Το ICZM πρέπει να συνδεθεί και με τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό**

Η Οδηγία 2014/89/ΕΕ για τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταρτίζουν θαλάσσια χωροταξικά σχέδια που χαρτογραφούν τις ανθρώπινες δραστηριότητες στις θαλάσσιες περιοχές και λαμβάνουν υπόψη τις αλληλεπιδράσεις ξηράς – θάλασσας, καθώς και περιβαλλοντικές, οικονομικές, κοινωνικές και πτυχές ασφάλειας, με χρήση των καλύτερων διαθέσιμων δεδομένων.

Για ένα ελληνικό νησί αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούν να σχεδιάζονται αποσπασματικά ο τουρισμός στην ξηρά, τα λιμάνια, η αλιεία, οι υδατοκαλλιέργειες, οι θαλάσσιες ΑΠΕ, οι προστατευόμενες περιοχές, οι παραλίες, η ύδρευση, η αποχέτευση, τα απόβλητα, η ακτοπλοΐα και η παράκτια διάβρωση.

Όλα αυτά πρέπει να εντάσσονται σε ένα κοινό σύστημα σχεδιασμού. Η στρατηγική για τις παράκτιες κοινότητες επιβεβαιώνει αυτή τη λογική, αναφέροντας ότι οι χρήσεις του θαλάσσιου χώρου — φύση, ενέργεια, αλιεία, υδατοκαλλιέργεια, ναυσιπλοΐα, τουρισμός — συνδέονται στενά με την ανάπτυξη των παράκτιων κοινοτήτων και ότι απαιτείται αποτελεσματικός σχεδιασμός λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού για χώρο.

## **4. Τα παρατηρητήρια είναι το απαραίτητο εργαλείο συνεχούς τεκμηρίωσης**

Η μελέτη από μόνη της δεν αρκεί, γιατί τα νησιά αλλάζουν συνεχώς: τουριστικές ροές, κατανάλωση νερού, πίεση στις παραλίες, τιμές κατοικίας, ενεργειακές αιχμές, απορρίμματα,

διάβρωση και κλιματικοί κίνδυνοι. Γι' αυτό χρειάζεται **Νησιωτικό Παρατηρητήριο Φέρουσας Ικανότητας και Ανθεκτικότητας**.

Η λογική αυτή είναι πλήρως συμβατή με τη στρατηγική. Η Επιτροπή αναφέρει ότι οι πρωτοβουλίες «Μάτι του Ωκεανού» (OceanEye) και «Ψηφιακή Αναπαράσταση του Ωκεανού» (Digital Twin of the Ocean) θα παρέχουν δεδομένα και εργαλεία σε παράκτια κλίμακα, ενώ θα ενισχύσουν την ικανότητα των αρχών να προβλέπουν κινδύνους, να χαρτογραφούν ρίσκα και να στοχεύουν μέτρα πρόληψης για ανθρώπους, υποδομές, οικοσυστήματα και τοπικές επιχειρήσεις. Το μοντέλο των παρατηρητηρίων υπάρχει ήδη διεθνώς στον τουρισμό. Το δίκτυο INSTO του UN Tourism αφορά παρατηρητήρια που παρακολουθούν, σε επίπεδο προορισμού, τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις του τουρισμού, με σκοπό τη λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων. Για τα ελληνικά νησιά, όμως, δεν αρκεί ένα «τουριστικό παρατηρητήριο». **Απαιτείται νησιωτικό παρατηρητήριο ολοκληρωμένης φέρουσας ικανότητας.**

#### **5. Πώς αυτό γίνεται εργαλείο διεκδίκησης χρηματοδοτήσεων**

Το πρακτικό όφελος είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Κάθε νησί θα μπορεί να συμμετέχει σε προσκλήσεις του ΕΣΠΑ, του Ταμείου Συνοχής, του LIFE, του Interreg, του Μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EMFAF), του προγράμματος Horizon Europe και του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα, καθώς και να αξιοποιεί χρηματοδοτικά ή συμβουλευτικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ./ΕΙΒ) και του JASPERS ή το μελλοντικό Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2028–2034, με συγκεκριμένη τεκμηρίωση.

##### **1. Ποιο είναι το πρόβλημα:**

Π.χ. η ζήτηση νερού τον Αύγουστο υπερβαίνει κατά 40% την ασφαλή δυναμικότητα.

##### **2. Ποιος δείκτης το αποδεικνύει:**

Π.χ. κυβικά/ημέρα, πληρότητα δεξαμενών, λειτουργία αφαλάτωσης, απώλειες δικτύου.

##### **3. Ποια είναι η επίπτωση στη φέρουσα ικανότητα:**

Π.χ. περιορισμός ανάπτυξης, κίνδυνος διακοπών υδροδότησης, πίεση στον τουρισμό και στους μόνιμους κατοίκους.

##### **4. Ποιο έργο απαιτείται:**

Π.χ. νέα αφαλάτωση με ΑΠΕ, αντικατάσταση δικτύου, τηλεμετρία, δεξαμενή.

##### **5. Ποια στρατηγική της ΕΕ το στηρίζει:**

Π.χ. water resilience, island strategy, climate resilience, cohesion policy, source-to-sea approach.

##### **6. Ποιο είναι το ώριμο επενδυτικό δελτίο:**

Τεχνική περιγραφή, κόστος, ωριμότητα, αδειοδοτήσεις, δείκτες αποτελέσματος.

Αυτό μετατρέπει τη μελέτη φέρουσας ικανότητας και το παρατηρητήριο από «επιστημονική άσκηση» σε **μηχανισμό παραγωγής ώριμων έργων**.

## **6. Ποια έργα μπορούν να προκύπτουν από αυτό το σύστημα**

Μέσα από ένα τέτοιο πλαίσιο, κάθε νησί μπορεί να τεκμηριώνει στοχευμένες παρεμβάσεις όπως:

- έργα ύδρευσης, αφαλάτωσης, τηλεμετρίας και μείωσης διαρροών,
- έργα αποχέτευσης, ΕΕΛ και επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων λυμάτων,
- έργα διαχείρισης απορριμμάτων και κυκλικής οικονομίας,
- έργα προστασίας από διάβρωση και πλημμύρες,
- λιμενικές αναβαθμίσεις και υποδομές ακτοπλοΐας,
- ενεργειακές κοινότητες, ΑΠΕ, αποθήκευση και έξυπνα δίκτυα,
- κατοικίες για δημόσιους λειτουργούς και εργαζομένους,
- πράσινες μεταφορές και μικρή δημόσια συγκοινωνία,
- έργα αποκατάστασης οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών,
- ψηφιακές υποδομές και συστήματα real - time monitoring,
- υποδομές πολιτικής προστασίας και διαχείρισης κρίσεων.

Η στρατηγική των νησιών ζητά ακριβώς τέτοιου τύπου στοχευμένα μέτρα στα μελλοντικά εθνικά και περιφερειακά σχέδια, με επαρκείς πόρους για ανάγκες που συνδέονται με νησιωτικότητα, συνδεσιμότητα, υπηρεσίες και υποδομές.

## **7. Πώς θα μπορούσε να διατυπωθεί ως πρόταση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**

Μια πολύ ισχυρή πρόταση παρέμβασης θα ήταν:

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να ζητήσει από την Επιτροπή τη δημιουργία ειδικής ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για «Integrated Island Carrying Capacity, ICZM and Resilience Observatories», με χρηματοδότηση από την Πολιτική Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EMFAF), το LIFE, το πρόγραμμα Horizon Europe και τον Μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF), καθώς και με τεχνική ή χρηματοδοτική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ./ΕΙΒ) και του JASPERS, ώστε κάθε νησί ή νησιωτικό σύμπλεγμα να διαθέτει κοινή μεθοδολογία δεικτών, μόνιμο σύστημα παρακολούθησης και χαρτοφυλάκιο ώριμων έργων για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2028–2034.

Η πρόταση αυτή κουμπώνει σε πέντε σημεία της ευρωπαϊκής στρατηγικής:

1. στο **island-proofing**, δηλαδή στην ανάγκη να εξετάζονται οι ιδιαίτερες επιπτώσεις των πολιτικών στα νησιά,
2. στα **αναλυτικά δεδομένα** κάτω από το επίπεδο NUTS3 και σε επίπεδο τοπικών αρχών,

3. στα **Εθνικά και Περιφερειακά Εταιρικά Σχέδια** του νέου ΠΔΠ,
4. στην **τεχνική υποστήριξη** για στρατηγικές, χωρικά σχέδια και έργα,
5. στην ανάγκη για **επενδύσεις τοπικής ανάπτυξης**, δηλαδή επενδύσεις προσαρμοσμένες στις ανάγκες κάθε τόπου.

### **Συμπέρασμα**

***Η πρόταση αυτή μπορεί και πρέπει να αποτελέσει κεντρικό ελληνικό αίτημα στο επόμενο στάδιο εξειδίκευσης και εφαρμογής της ευρωπαϊκής στρατηγικής.***

Η στρατηγική της ΕΕ παρέχει το πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο. Οι ολοκληρωμένες μελέτες φέρουσας ικανότητας, τα σχέδια Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιας Ζώνης (ICZM) και τα νησιωτικά παρατηρητήρια μπορούν να αποτελέσουν το επιχειρησιακό εργαλείο εφαρμογής της. Χωρίς αυτά, η στρατηγική κινδυνεύει να παραμείνει σε επίπεδο γενικών διακηρύξεων. Με αυτά, κάθε νησί θα μπορεί να τεκμηριώνει με δεδομένα τα όρια αντοχής του, τις πραγματικές ανάγκες του, την προτεραιότητα των απαιτούμενων έργων και το κατάλληλο ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό εργαλείο για την υλοποίησή τους.

### **ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ**

|          |                                                                  |
|----------|------------------------------------------------------------------|
|          |                                                                  |
| ΠΔΠ      | Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ)                             |
| Ε.Τ.Επ.  | Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ./ΕΙΒ)                       |
| CEF      | Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη»                               |
| EMFAF    | Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EMFAF) |
| CAP      | Κοινή Αγροτική Πολιτική (CAP)                                    |
| TSI      | Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (Technical Support Instrument – TSI)   |
| NUTS3    | επίπεδο NUTS3 της ευρωπαϊκής στατιστικής ταξινόμησης             |
| LAU      | Τοπικές Διοικητικές Μονάδες (Local Administrative Units – LAU)   |
| EU - ETS | Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών της ΕΕ                     |
| AFIR     | Κανονισμός για τις Υποδομές Εναλλακτικών Καυσίμων                |
| PSO      | Υποχρεώσεις Δημόσιας Υπηρεσίας (Public Service Obligations)      |
| ΥΓΟΣ     | Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος                        |
| ΑΠΑ      | Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία                                     |

|      |                                         |
|------|-----------------------------------------|
|      |                                         |
| ICZM | Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης |
| ΕΕΛ  | Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων        |